

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 76/2022-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] Česká republika, zastúpenej advokátkou [REDAKOVANÉ], Ulica [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 17D 667/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 17D 667/2017 **p o r u š e n é b o l i**.
2. Okresnému súdu Martin **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 17D 667/2017 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **2 500 eur**, ktoré jej **j e** Okresný súd Martin **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľke **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia v sume **589,21 eur**, ktorú **j e** Okresný súd Martin **p o v i n n ý** zaplatiť advokátke Mgr. Martine Chorvátovej, Ulica A. Kmeťa 28, Martin, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažostná argumentácia a vymedzenie napadnutého konania

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 3. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal jej finančné zadost'učinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Podstatou ústavnej sťažnosti je sťažovateľkino tvrdenie, že v napadnutom dedičskom konaní došlo k zbytočným prietahom v dôsledku opakovanej nečinnosti okresného súdu v obdobiach od 19. decembra 2017 do 4. februára 2019, od 9. februára 2019 do 14. januára 2020, od 20. februára 2020 do 30. júna 2020 a od 24. júla 2020 až dosiaľ. V súhrne bol okresný súd nečinný tri roky a šesť mesiacov. Dedičské konanie sa vedie od roku 2017 a ani po viac ako 4 rokoch nebolo vo veci právoplatne rozhodnuté. Sťažovateľka bola počas celého konania vždy plne súčinná. Predmetom konania je prejednanie novoobjaveného majetku, čo nemožno považovať za zložitý predmet konania. Stav právnej neistoty sťažovateľky sa týka vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Okresný súd nekoná plynule a efektívne, pretože vo viac ako štvorročnom konaní bol úplne nečinný v rozsahu troch rokov a šiestich mesiacov. Sťažovateľka vzhľadom na túto právnu neistotu, význam vlastníckeho práva k dedičstvu a svoj vysoký vek navrhuje priznať finančné zadost'učinenie v sume 5 000 eur.

3. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 76/2022 zo 16. februára 2022 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, napadnuté konanie a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

4. Predsedníčka okresného súdu sa listom sp. zn. Spr 134/22 z 1. marca 2022 vyjadrila k priebehu napadnutého konania, popísala procesné úkony a vyjadrila presvedčenie, že v napadnutom konaní nejde o nečinnosť okresného súdu ani nevznikli zbytočné prietahy, ústavnej sťažnosti preto navrhuje nevyhovieť. Okresný súd uviedol, že od 7. septembra 2021 je poverená prejednaním dedičstva nová notárka. Dňa 19. októbra 2021 bola prostredníctvom tejto súdnej komisárky právnej zástupkyňi navrhovateľky oznámená výmena notárov. Doterajším šetrením ostatnej súdnej komisárky boli do súdneho spisu doložené listiny preukazujúce vlastnícke právo poručiteľa vo vzťahu k nehnuteľnostiam, ktoré právna zástupkyňa navrhovateľky návrhom na dodatočné konanie o dedičstve žiada zaradiť do majetku poručiteľa. V súčinnosti s právnou zástupkyňou navrhovateľky prebieha preverovanie možnosti ostatných účastníkov konania zúčastniť sa osobne na pojednávaní, a to z dôvodu ich vyššieho veku (a tiež pôvodne predpokladaného pobytu v zahraničí), následne bude možné v konaní o dedičstve nariadiť termín pojednávania.

II. 2. Napadnuté konanie:

5. Z predloženého spisového materiálu a vyjadrenia predsedníčky vyplýva v podstatnom tento priebeh napadnutého konania:

- 19. decembra 2017 bol osobne podaný návrh na dodatočné prejednanie dedičstva po poručiteľovi,

- 18. januára 2018 súd vydal poverenie pre notárku – súdnu komisárku JUDr. Alexandru Vrlíkovú na konanie a rozhodovanie vo veci prejednávania dedičstva po poručiteľovi,
- okresný súd 2. februára 2018 (zmena rozvrhu, pozn.) vydal poverenie pre notárku – súdnu komisárku JUDr. Tatianu Vrlíkovú,
- 1. marca 2018 súdna komisárka požiadala Okresný úrad Martin, katastrálny odbor, oznámiť všetky nehnuteľnosti, ktoré sú vedené na meno poručiteľa,
- 26. marca 2018 súdna komisárka vrátila dedičský spis sp. zn. 17D 667/2017 okresnému súdu z dôvodu, že nie je preukázané narodenie ani smrť poručiteľa, ani jeho posledný trvalý pobyt (miestna príslušnosť),
- 6. apríla 2018 bola do spisu okresným súdom doložená kópia úmrtného listu poručiteľa, ktorého originál je založený v spise sp. zn. 17D/635/2013,
- 8. februára 2019 bola právna zástupkyňa navrhovateľky osobne prítomná na notárskom úrade vyzvaná v lehote 30 dní na predloženie rozhodnutia D 28/58 a listín preukazujúcich vlastníctvo poručiteľa,
- 9. októbra 2019 právna zástupkyňa navrhovateľky doložila do dedičského spisu listinné dôkazy, okrem iných aj odpoveď Okresného súdu Martin z 28. júna 2019 ako reakciu na žiadosť o vykonanie rekonštrukcie spisu D 28/58, v ktorej súd žiadosti o rekonštrukciu nevyhovel,
- 26. novembra 2019 právna zástupkyňa navrhovateľky telefonicky oznámila súdnej komisárke, že nedisponuje inými dôkazmi,
- 5. decembra 2019 súdna komisárka požiadala Okresný úrad Martin, katastrálny odbor, o doručenie pozemkovo-knižných vložiek (doručené 11. decembra 2019),
- 6. decembra 2019 právna zástupkyňa navrhovateľky doložila do dedičského spisu čestné vyhlásenie o skutočnosti, že [REDAKOVANÉ] nemal manželku ani žiadnych potomkov,
- 3. januára 2020 bolo súdnou komisárkou vydané uznesenie o zastavení konania č. k. 17D/667/2017-60,
- 29. januára 2020 bolo doručené odvolanie sťažovateľky voči uzneseniu č. k. 17D/667/2017-60,
- 3. februára 2020 bol dedičský spis sp. zn. 17D/667/2017 predložený súdnou komisárkou okresnému súdu,
- 20. februára 2020 okresný súd vydal uznesenie č. k. 17D/667/2017 (súdny poplatok za odvolanie). Záznam o zložení je zo 6. mája 2020,
- 30. júna 2020 bolo vydané uznesenie okresného súdu č. k. 17D/667/2017-78, právoplatné 24. júla 2020, ktorým bolo uznesenie č. k. 17D/667/2017-60 z 3. januára 2020 zrušené a vec vrátená notárovi na ďalšie konanie z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu veci,
- 10. decembra 2020 súdna komisárka požiadala Okresný úrad Martin, katastrálny odbor, v lehote 30 dní doručiť listiny (doručené 28. decembra 2020),
- podľa Dodatku č. 1 k Rozvrhu práce notárov – súdnych komisárov so sídlom v pôsobnosti Okresného súdu Martin na rok 2021 – účinného od 6. septembra 2021, okresný súd 7. septembra 2021 vydal poverenie pre notárku – súdnu komisárku JUDr. Ivanu Vagaš,

- 2. decembra 2021 žiadala súdna komisárka Okresný úrad Martin, katastrálny odbor, doručiť PKV a právnu zástupkyňu navrhovateľky o zaslanie rodného listu poručiteľky,
- 24. januára 2022 bolo právnej zástupkyňi sťažovateľky oznámené, ktoré nehnuteľnosti je možné zaradiť do majetku po poručiteľovi a ktoré z navrhovaných nehnuteľností nie sú vo vlastníctve poručiteľa. Právna zástupkyňa sťažovateľky bola požiadaná o preverenie možnosti dedičov osobne sa dostaviť na pojednávanie. Dňa 24. januára 2022 právna zástupkyňa sťažovateľky oznámila, že menovaní sú nebohí, zároveň zaslala telefonické kontakty na ich právnych nástupcov,
- 27. januára 2022 bolo zaslané právoplatné uznesenie č. k.18D/733/2019-27 a uznesenie č. k. 18D/763/2020-21, preukazujúce právnych nástupcov dedičov,
- na notársky úrad doručené od účastníkov konania plné moci na zastupovanie v konaní o dedičstve 8. februára 2022, 17. februára 2022 a 24. februára 2022 z dôvodu pobytu v zahraničí.

II.3. Replika sťažovateľky:

6. Sťažovateľka sa podaním z 18. marca 2022 vyjadrila k stanovisku okresného súdu tak, že od 4. mája 2018 do 31. augusta 2018 nebol vykonaný žiaden úkon smerujúci k vydaniu rozhodnutia. O zásielke doručovanej 23. augusta 2018 nemá právna zástupkyňa sťažovateľky vedomosť, zásielky preberá. Po neúspešnom doručení nebola kontaktovaná 5 mesiacov. Po výzve notárky sa právna zástupkyňa obratom dostavila a požiadala okresný súd o rekonštrukciu spisu. Sťažovateľka ďalej spochybnila plynulé konanie v období od 9. februára 2019 do 14. januára 2020, pretože okresný súd uvádza úkony sťažovateľky vykonané v tomto období a nepovažuje za hospodárne, že notárka vyzývala kataster na predloženie listín v decembri 2019, keď o súčinnosť ho žiadala už v roku 2018. Sťažovateľka zaevidovala, že okresný súd sa vôbec nevyjadril k prietahom v období od 24. júla 2020 do 3. novembra 2021, keď nebol vykonaný žiaden úkon (od 24. júla 2020 do 10. decembra 2020). Vo veci nebolo rozhodnuté a v konaní nebol rok a tri mesiace vykonaný žiaden úkon smerujúci k rozhodnutiu. Z uvedených dôvodov sťažovateľka zotrvala na svojej ústavnej sťažnosti.

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty

dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

10. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ako aj z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

12. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o novoobjavenom majetku poručiteľa tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti okresných súdov, nie je právne komplikovaný a je už detailne riešený judikatúrou. Predmet konania nie je v zmysle judikatúry ústavného súdu a ESLP časovo prioritizovaný z dôvodu jeho významu pre sťažovateľov. Je však potrebné prihliadnuť na vysoký vek sťažovateľky ako účastníčky konania.

13. Správanie sťažovateľky ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu zistil, že sťažovateľka neprispela k predĺženiu predmetného konania významnejšou mierou.

14. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

15. Z popísaného priebehu súdneho konania vyplýva, že konanie o návrhu na prejednanie ďalšieho majetku po poručiťovi trvá 4 roky a tri mesiace. V priebehu konania v roku 2018 bol spis notárkou vrátený okresnému súdu pre absenciu listín preukazujúcich miestnu príslušnosť na konanie. V januári 2020 bolo notárkou konanie zastavené predčasne bez riadneho zistenia skutkového stavu veci, čo spôsobilo predĺženie konania z dôvodu konania o opravnom prostriedku. V období po vrátení veci z odvolacieho konania (od júla 2020 do decembra 2021) bolo realizované jediné dožiadanie katastrálnemu úradu. Popísaný postup v konaní nemožno považovať za sústredený a efektívne smerujúci k nastoleniu právnej istoty sťažovateľky, ktorá má 94 rokov a legitímny záujem na usporiadaní majetkových vzťahoch po predkoch.

16. Ústavný súd preto aj s prihliadnutím na zistenú nečinnosť a neefektívny postup okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

17. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie s'ťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

18. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené, ústavný súd vyslovil príkaz adresovaný okresnému súdu, aby konal v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

20. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä dĺžku konania, obdobie nečinnosti a neefektívny postup okresného súdu, ale aj vysoký vek s'ťažovateľky, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 2 500 eur primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

IV.

Trovy konania

22. Úspešná s'ťažovateľka si uplatnila právo na náhradu trov konania.

23. Ústavný súd priznal s'ťažovateľke náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 13 ods. 2 a ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby v roku 2021 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej s'ťažnosti) a jeden úkon v roku 2022 (podanie vyjadrenia) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená suma predstavuje celkom 589, 21 eur (výrok 4 nálezu).

24. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne s'ťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

25. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu